

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

FACULTAT DE CIÈNCIES JURÍDIQUES
Ensenyament de Relacions Laborals
(PLA 1995)

SALUT, SEGURETAT I HIGIENE EN EL TREBALL II

TERCER CURS
Segon Quadrimestre
CURS 2002-2003

Assignatura Troncal
Crèdits Totals: 6

PROFESSORS:

Dr. Miquel Àngel Purcalla Bonilla
Sr. José Bernardo Herrero Martín

DIPLOMATURA DE RELACIONS LABORALS
Tercer curs-Segon Quadrimestre
Assignatura Troncal
Curs 2002/2003
Crèdits: 6 (4,5 teòrics, 1,5 pràctics)

SALUT, SEGURETAT I HIGIENE EN EL TREBALL-2

Professors de l'assignatura:

Dr. Miquel Àngel Purcalla Bonilla
Sr. José Bernardo Herrero Martín

TEMARI

I.- LA REGULACIÓ JURÍDICA DE LA SALUT, SEURETAT I HIGIENE EN EL TREBALL.

Llició 1a.- Formació històrica i sistema normatiu.

- 1.- Formació històrica i evolució.
- 2.- Definició del Dret a la salut, seguretat i higiene en el treball.
- 3.- Fonts normatives.

Llició 2a.- Àmbit subjectiu de la salut, seguretat i higiene en el treball.

- 1.- Subjectes tutelats: incusions i exclusions.
- 2.- Subjectes tutelants: Tribunals de Justícia, Administració pública, empresaris, sindicats i representants dels treballadors.

II.- LA PREVENCIÓ A L'EMPRESA.

Llició 3a.- Obligació general de seguretat: concepte, caracterització i contingut.

- 1.- Concepte i caracterització.
- 2.- El deure empresarial de protecció.
- 3.- El dret del treballador a la protecció eficaç de la seva vida, integritat i salut.
- 4.- Els deures preventius del treballador i la potestat disciplinària empresarial.

Llició 4a.- Planificació de l'activitat preventiva: seguretat integrada.

- 1.- Concepte i contingut.
- 2.- Avaluació de riscos.
- 3.- Formació preventiva dels treballadors.
- 4.- Mesures d'emergència i davant de situacions de risc greu i imminent.
- 5.- Vigilància de la salut.
- 6.- Protecció de treballadors especialment sensibles al risc laboral.
- 7.- Protecció de la maternitat i dels menors.
- 8.- Protecció dels treballadors d'empreses de treball temporal i dels treballadors amb contractes de durada determinada.
- 9.- Equips de treball i equips de protecció individual.

Lliçó 5a.- Organització de l'activitat preventiva.

- 1.- Serveis de Prevenció.
- 2.- Auditories de Seguretat.
- 3.- Coordinació d'activitats.

Lliçó 6a.- La participació preventiva i conflictual dels treballadors i dels seus representants.

- 1.- La seguretat i salut participada.
- 2.- Delegats de Prevenció.
- 3.- Comitè de Seguretat i Salut.
- 4.- Informació i consulta dels treballadors.
- 5.- Mecanismes d'autotutela individual: interrupció de l'activitat i abandonament del lloc de treball; extinció contractual.
- 6.- La negociació col·lectiva en matèria de salut laboral.
- 7.- Mecanismes d'autotutela col·lectiva: paralització col·lectiva d'activitats; conflicte col·lectiu; dret de vaga.

III.- RESPONSABILITATS EN MATÈRIA DE SALUT, SEGURETAT I HIGIENE EN EL TREBALL.

Lliçó 7a.- La responsabilitat administrativa.

- 1.- Subjectes responsables.
- 2.- Infraaccions i sancions administratives «típiques»: multes.
- 3.- Sancions administratives «complementàries»: prohibicions de contractar amb l'Administració; suspensió d'activitats i tancament de centres de treball.
- 4.- Sancions administratives «atípiques» o «mesures cautelars»: requeriments per esmenar deficiències preventives; paralització d'activitats.

Lliçó 8a.- La responsabilitat penal.

- 1.- Subjectes responsables.
- 2.- Tipus penals: modalitats, elements i sancions.
- 3.- La responsabilitat civil derivada del delictes.
- 4.- Sanció penal, sanció administrativa i principi «non bis in idem»: regles aplicatives.

Lliçó 9a.- La responsabilitat civil.

- 1.- Subjectes responsables.
- 2.- Responsabilitat contractual: concepte, supòsits i jurisdicció competent.
- 3.- Responsabilitat extracontractual: concepte, supòsits i jurisdicció competent.
- 4.- L'assegurament de la responsabilitat civil.

Lliçó 10a.- Recàrrec de prestacions i altres responsabilitats en matèria de Seguretat Social.

- 1.- Concepte, elements constitutius, naturalesa jurídica, procediment declaratiu i executiu, i impugnació judicial del recàrrec de prestacions.
- 2.- Altres responsabilitats respecte a les prestacions de Seguretat Social: incompliment de les obligacions d'afiliació, alta i cotització; incompliment de reconeixements mèdics obligatoris; incompliment de la paralització d'activitats ordenada per l'Inspecció de Treball.

E) A l'hora de qualificar la recensió, el professor tindrà en compte la capacitat de síntesi i la facilitat expositiva de l'alumne. Els alumnes han d'obtenir una qualificació mínima de 5 punts, per tal de poder millorar la nota de les proves finals. Si no arriben a l'esmentada qualificació, no tindran cap reducció en la qualificació de les proves finals.

F) La qualificació de les recensions es publicarà el mateix dia que les notes de pràctiques.

II. AVALUACIONS.

II.1. Sistema d'avaluació.

- Globalitat: es prendran en consideració el conjunt d'activitats docents desenvolupades per l'alumne.
- Regularitat: es valorarà el nivell de participació de l'alumne a les diverses activitats docents.

II.2. Proves d'avaluació.

A) Nombre i dates: es faran dues proves d'avaluació, l'una al juny i l'altre al setembre, d'acord amb el calendari d'exàmens establert per la Comissió Acadèmica de l'ensenyament de Relacions Laborals.

B) Cada prova final consta de dues parts. La primera, consisteix en resoldre tres preguntes extretes del temari del curs, havent-se de contestar totes elles. La segona en la realització d'un cas pràctic per part dels alumnes que no hagin superat les pràctiques per curs. Per a realitzar aquesta segona part, els alumnes poden emprar tot tipus de material bibliogràfic, normatiu i jurisprudencial, sense que es pugui bescanviar aquesta documentació.

C) Les proves es faran per escrit, tret dels casos de força major degudament acreditats.

D) La data de publicació de les qualificacions s'anunciarà el mateix dia d'examen.

E) Es reserven, per a les proves d'avaluació de setembre, les qualificacions assolides per l'alumne a classes pràctiques o a recensions.

F) A les proves d'avaluació, cada pregunta teòrica i el cas pràctic es qualifica de 0 a 10 punts. La qualificació de cada prova s'obté del promig corresponent.

G) Durant els 3 dies hàbils següents a la data de publicació de les qualificacions, l'alumne pot sol·licitar la revisió del seu exercici. Amb aquesta finalitat, haurà de presentar una instància adreçada al professor responsable de les classes teòriques, a on constin:

- Nom i cognoms de l'alumne.
- Fets, raons i petició en què consisteix la sol·licitud.
- Lloc, data i signatura.

H) La revisió es farà el dia, hora i en el lloc que s'assenyalin al peu de les qualificacions publicades, per als alumnes que l'hagin demanada dintre de termini i en la forma esmentada.

ÁLVAREZ MONTERO, A.: *El delegado de prevención. Estudio crítico de su régimen jurídico*, Granada, Comares, 2001.

CALVO GALLEGU, F.J.: *La obligación general de prevención y la responsabilidad civil o contractual del empleador*, Aranzadi, Pamplona, 1998.

CARDONA RUBERT, M.B.: *Datos sanitarios y relación laboral*, Tirant lo Blanch, Valencia, 1999.

GARCÍA MURCIA, J.: *Responsabilidades y sanciones en materia de seguridad y salud en el trabajo*, Aranzadi, Pamplona, 1998.

GONZÁLEZ SÁNCHEZ, J.J.: *Seguridad e higiene en el trabajo. Formación histórica y fundamentos*, Consejo Económico y Social, Madrid, 1997.

IGARTUA MIRÓ, M.T.: *La obligación general de seguridad*, Valencia, Tirant lo Blanch, 2000.

LÓPEZ BALAGUER, M.:

- *Prevención de riesgos laborales y empresas de trabajo temporal*, Valencia (Tirant lo Blanch), 2000.

MORENO MÁRQUEZ, A.: *Los Servicios de Prevención*, Tirant lo Blanch, Valencia, 1997.

NÚÑEZ GONZÁLEZ, C.: *La evaluación de los riesgos derivados del trabajo*, Tirant lo Blanch, Valencia, 1999.

PÉREZ DEL RÍO, T. y BALLESTER PASTOR, M.A.:

- *Mujer y salud laboral*, Madrid (La Ley), 2000.

PURCALLA BONILLA, M.A.:

- *Autonomía colectiva y prevención de riesgos profesionales*, Ibidem, Madrid, 1998.
- *El recargo de prestaciones por incumplimiento de medidas de seguridad y salud laboral. Análisis crítico de su configuración jurídico-positiva*, Comares, Granada, 2000.

QUESADA SEGURA, R.: *La autonomía colectiva en la Ley de Prevención de Riesgos Laborales*. Tirant lo Blanch, Valencia, 1997.

B) La recensió constarà de dues parts. La primera consistirà en un resum de les idees centrals de l'obra, que reculli descriptivament l'estructura, la sistemàtica i les principals idees de l'obra. La segona incourà un comentari personal del text, adreçat a què l'alumne valori, amb raons i arguments jurídics, l'estructura, la metodologia o el contingut de l'obra. Amb aquesta finalitat, la crítica de l'alumne requereix l'utilització de les fonts de coneixement necessàries (normatives, jurisprudencials o bibliogràfiques).

C) L'extensió de la recensió serà d'un mínim de 12 i un màxim de 20 folis mecanografiats a doble espai. La meitat dels mateixos es destinarà al resum i l'altre meitat al comentari crític.

D) El termini d'entrega de la recensió, serà l'indicat pel professor de classe teòrica, a qui s'haurà de donar el treball dintre del termini establert.

I. ACTIVITATS DOCENTS.

I.1. CLASSES TEÒRIQUES.

I.1.1.- Finalitat.

Transmetre a l'alumne els conceptes, les institucions, les normes i els principis que configuren els continguts essencials del Dret de la salut, seguretat i higiene en el treball.

I.1.2.- Bibliografia orientativa per a la preparació del temari de l'assignatura:

- AA.VV.: *Curso de prevención de riesgos laborales*. Publicaciones de la Universitat Jaume I, Castellón, 1998.

- AA.VV.: *Guía práctica de prevención de riesgos laborales*, Acari, Madrid, 2001, 3ª ed.

- BARBERO MARCOS, J.-MATEOS BEATO, A.: *Aspectos prácticos de la Ley de prevención de riesgos laborales*. Lex Nova, Valladolid, 1997.

- BERNAL HERRER, J.: *Formación general de seguridad e higiene del trabajo*. Tecnos, Madrid, 1996.

- CASAS BAAMONDE, M.E.-PALOMEQUE LÓPEZ, M.C.-VALDÉS DAL RÉ, F.: *Seguridad y salud en el trabajo*. La Ley, Madrid, 1997.

- FERNÁNDEZ MARCOS, L.: *Comentarios a la Ley de Prevención de Riesgos Laborales (Salud Laboral)*. Dykinson, Madrid, 1996.

- GONZÁLEZ ORTEGA, S.-APARICIO TOVAR, J.: *Comentarios a la Ley 31/1995 de Prevención de Riesgos Laborales*. Trotta, Madrid, 1996.

- GONZÁLEZ ORTEGA, S.-MORENO MÁRQUEZ, A.-FERNÁNDEZ PERDIDO, F.: *Comentarios al Reglamento de los Servicios de Prevención*. Tirant lo Blanch, Valencia, 1997.

- LÓPEZ GANDÍA, J.-BLASCO LAHOZ, J.F.: *Curso de prevención de riesgos laborales*. Tirant lo Blanch, Valencia, 2001, 3a. ed.

- MONTOYA MELGAR, A.-PIZÁ GRANADOS, J.: *Curso de seguridad y salud en el trabajo*. McGraw Hill, Madrid, 1999, 2ª. ed.

- OJEDA AVILÉS, M.-ALARCIÓN CARACUEL, M.R.-RODRÍGUEZ RAMOS, M.J.: *La prevención de riesgos laborales. Aspectos clave de la Ley 31/1995*. Aranzadi, Pamplona, 1996.

- SÁNCHEZ CUBEL, D.: *Todo sobre la nueva Ley de Prevención de Riesgos Laborales*. Praxis, Barcelona, 1996.

- SEMPERE NAVARRO, A.V.-GARCÍA BLASCO, J.-GONZÁLEZ LABRADA, M.-CARDENAL CARRO, M.: *Derecho de la seguridad y salud en el trabajo*. Civitas, Madrid, 1998, 2a ed.

- VAQUERO PUERTA, J.L.-CEÑA CALLEJO, R.: *Prevención de riesgos laborales: seguridad, higiene y ergonomía*. Pirámide, Madrid, 1996.

Endemés, l'alumne haurà d'emprar els repertoris normatius i jurisprudencials adients.

I.2. CLASSES PRÀCTIQUES.

I.2.1.- Finalitat.

Preténen transmetre la metodologia i les tècniques necessàries per a què els alumnes puguin interpretar i aplicar correctament els principis i les normes jurídiques a l'àmbit de la salut, seguretat i higiene en el treball. Amb aquest motiu, hauran de resoldre casos pràctics emprant les fonts de coneixement adients.

I.2.2.- Pautes organitzatives.

A) Es faran casos pràctics amb freqüència setmanal, i d'acord amb el ritme de classes teòriques.

B) Abans de la primera classe pràctica, es farà una sessió introductòria per part del professor responsable, destinada a comentar les pautes organitzatives i metodològiques als alumnes.

C) L'alumne que vulgui fer les classes pràctiques, haurà d'omplir una fitxa i l'entregarà al professor responsable de les mateixes.

D) Als grups del matí, els alumnes poden resoldre els casos pràctics en grups de, como a màxim, 4 persones. Als grups de tarda, els casos es poden fer en grups de fins a un màxim de 3 persones.

E) Els casos s'han de redactar a màquina/ordinador, i a doble espai. L'extensió dels mateixos no pot ultrapassar, com a criteri genèric que pot pressentar excepcions puntuals, els 10 folis.

F) Els casos s'han d'entregar a l'inici de la sessió pràctica, conservant l'alumne una còpia per facilitar el seguiment i la participació a classe.

G) Si l'alumne desitja obtenir una qualificació que li permeti alliberar, per curs, la realització del cas pràctic a les proves d'avaluació, l'assistència i la participació és obligatòria, personal i regular, a més de la presentació de tots els casos pràctics.

H) Per a confeccionar cada cas pràctic, es farà a mans dels alumnes una documentació mínima, composta per la normativa, bibliografia i jurisprudència aplicables. L'esmentada documentació restarà a disposició dels alumnes, amb antelació suficient, al servei de fotocòpies.

I.2.3.- Pautes metodològiques

A) Fase d'elaboració del cas pràctic.

- S'han de resoldre totes i cadascuna de les qüestions de cada cas.
- Les respostes s'han de fonamentar, tot indicant la normativa, doctrina i jurisprudència aplicable, així com emprant les regles jurídiques d'interpretació i aplicació de les normes. Per això, no és tant important encertar la solució del cas, com exposar raonadament i fonamentadament la mateixa.

B) Fase de debat.

- Requereix l'assistència i la participació dels alumnes, contrastant opinions i punts de vista respecte a les respostes del cas.

I.2.4.- Pautes valoratives.

A) Per obtenir una qualificació que permeti a l'alumne alliberar la realització del cas pràctic a les proves d'avaluació, s'han d'entregar tots els casos, assistir a les classes i participar a les mateixes, llevat de casos de força major convenientment acreditats.

B) La qualificació del cas depèn, en primer lloc, del contingut de les respostes i, en segon lloc, de la participació a classe de l'alumne.

C) Els alumnes han d'assolir una qualificació mínima de 5 punts de mitjana per poder alliberar la realització de cas pràctic a les proves d'avaluació. Altrament, les notes de pràctiques que no arribin a l'esmentada puntuació, no permeten a l'alumne alliberar-se de fer el cas pràctic a la prova d'avaluació, però no comportaran una reducció de la qualificació de les proves d'avaluació que es realitzin.

D) Les qualificacions es publicaran amb antelació suficient a la data de realització de les proves d'avaluació.

I.3. RECENSIONES.

I.3.1.- Finalitat.

Resum i comentari crític d'una obra monogràfica sobre un tema de l'assignatura, per tal que l'alumne pugui aprofundir i completar els seus coneixements de la matèria.

I.3.2.- Pautes organitzatives.

A) Els alumnes poden realitzar una recensió d'alguna de les publicacions que tot seguit s'indiquen:

ALFONSO MELLADO, C.L.: *Responsabilidad empresarial en materia de seguridad y salud laboral*, Tirant lo Blanch, Valencia, 1998.